

Comisiile județene de etică din învățământul preuniversitar

Potrivit definițiilor din Hotărârea Guvernului nr. 583 din 10 august 2016, **etica** se referă la *„comportamentul individual, în context organizațional sau nu, care poate fi apreciat sau evaluat fie din perspectiva valorilor, principiilor și regulilor etice explicite (coduri de etică, coduri de conduită sau alte tipuri de documente fără statut de act normativ) sau tacite (cultura organizațională), fie prin prisma consecințelor acțiunilor înseși”*, iar **comportamentul integru** este *„acel comportament apreciat sau evaluat din punct de vedere etic ca fiind corect. Integritatea*, ca valoare individuală, se referă la *„această corectitudine etică, care nu poate fi delimitată de corectitudinea legală și profesională”*.

Creșterea integrității, reducerea vulnerabilităților și a riscurilor de corupție în sistemul național de educație a fost un obiectiv prioritar, stabilit prin Hotărârea Guvernului nr. 583 din 10 august 2016 (Obiectiv specific 3.2).

Prin acest obiectiv, se stabileau ca **acțiuni principale**:

1. reorganizarea Consiliului Național de Etică și a Consiliului de Etică și Management Universitar, care să monitorizeze durata soluționării sesizărilor la comisiile de etică din universități și institutele de cercetare-dezvoltare;
2. adoptarea unui cod de etică pentru învățământul preuniversitar care să stipuleze interdicții clare, vizând practici de tipul meditațiilor acordate de către profesori elevilor de la propriile clase;
3. adoptarea la nivel național a unui cadru transparent, bazat pe criterii de performanță, pentru asigurarea integrității concursurilor de inspector școlar general, inspector școlar general adjunct, inspector școlar, directori ai caselor corpului didactic și directori ai unităților de învățământ preuniversitar;
4. introducerea unui sistem sancționator disuasiv anti-plagiat, inclusiv prin condiționarea acordării unor beneficii de ordin financiar de evaluarea lucrării de doctorat de către CNATDCU, precum și dezvoltarea unui mecanism de avertizare și detectare timpurie a comportamentelor neconforme;
5. introducerea unor noțiuni elementare de drept, etică și educație civică în programa școlară a disciplinelor ce vizează dezvoltarea și diversificarea competențelor sociale și civice;
6. înființarea de programe de pregătire universitară și postuniversitară pe teme de etică și integritate, organizate în facultăți care dețin expertiză în domeniul eticii organizaționale;
7. monitorizarea video și audio a concursurilor și examenelor naționale organizate în sistemul educațional;
8. constituirea centrelor de evaluare a lucrărilor de bacalaureat și evaluarea națională de la clasa a opta în județe limitrofe celor în care s-a desfășurat examenul și desemnarea aleatorie a județelor pentru care se realizează evaluarea, ulterior finalizării fiecărei probe;

9. publicarea standardizată a informațiilor privind veniturile, cheltuielile, achizițiile publice, sponsorizările, precum și activitatea academică de la nivelul unităților sistemului de învățământ de stat/instituțiilor de învățământ superior.

Hotărârea Guvernului nr. 583 din 10 august 2016 prevedea la Puncte slabe/priorități de intervenție strategică:

„Educația anticorupție reprezintă o prioritate majoră. Există un deficit semnificativ de cunoaștere de către angajați și manageri a standardelor legale de integritate (protecția avertizorului în interes public, consilierea etică, interdicțiile post-angajare - pantouflage, gestionarea funcțiilor sensibile)”.

În baza art. 94 alin. (3) din Legea educației naționale nr. 1/2011 și a Hotărârii Guvernului nr. 536/2011, ministrul educației, cercetării, tineretului și sportului emite ORDINUL nr. 5.550 din 6 octombrie 2011 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Consiliului național de etică din învățământul preuniversitar.

ORDINUL 5.550 din 2011 a fost publicat în Monitorul Oficial nr. 724 din 13 octombrie 2011 și aprobă Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului național de etică din învățământul preuniversitar, prevăzut în anexă.

1. Înființarea și organizarea comisiilor județene de etică

La nivel județean/al municipiului București membrii consiliului național de etică sunt constituiți în comisii de etică.

Comisiile județene de etică au rol în urmărirea aplicării normelor de conduită morală și profesională în activitățile de învățământ preuniversitar.

Aceste comisii sunt organizate la nivelul inspectoratelor școlare județene/al municipiului București și sunt formate din 9 membri, dintre care:

- a) 4 reprezentanți ai cadrelor didactice, propuși de către consiliul consultativ al inspectoratului școlar;
- b) 2 reprezentanți ai părinților, propuși de către asociațiile de părinți;
- c) 2 reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale care desfășoară de minimum 3 ani o activitate semnificativă în domeniul învățământului preuniversitar în județ/municipiul București, propuși de către organizațiile în cauză;
- d) un reprezentant al compartimentului juridic din inspectorat.

Membrii comisiei de etică sunt aleși de către consiliul de administrație al inspectoratului școlar, prin vot secret, dintre persoanele propuse.

Membrii comisiei de etică aleși, în baza rezultatelor votului consiliului de administrație al inspectoratului școlar, sunt numiți prin decizie a inspectorului școlar general, pe o perioadă de 4 ani, și reconfirmați de către consiliul de administrație al inspectoratului școlar, la începutul fiecărui an școlar.

Membrii comisiilor de etică numiți prin decizie a inspectorului școlar general devin membri ai Consiliului național de etică.

După constituire, fiecare comisie de etică stabilește prin vot secret, pentru o perioadă de 4 ani:

- a)președintele comisiei;
- b)secretarul comisiei;
- c)delegatul comisiei la întrunirile anuale ale Consiliului național de etică.

Nu pot face parte din comisiile județene de etică persoanele care:

- a)ocupă funcții de conducere în cadrul inspectoratului școlar;
- b)au sancțiuni profesionale;
- c)prestează activități comerciale în incinta unităților/instituțiilor de învățământ sau în zona limitrofă;
- d)fac comerț cu materiale obscene sau pornografice scrise, audio sau vizuale;
- e)practică, în public, activități cu componentă lubrică sau altele care implică exhibarea, în manieră obscenă, a corpului;
- f)au funcția de președinte sau vicepreședinte în cadrul unui partid politic, la nivel local, județean sau național;
- g)au desfășurat poliție politică ori au fost condamnate pentru săvârșirea unei infracțiuni prin hotărâre judecătorească definitivă de condamnare penală.

2. Atribuțiile membrilor comisiei de etică

Atribuțiile membrilor comisiei de etică sunt:

- a)**președintele** comisiei de etică:
 - (i) asigură conducerea operativă a comisiei;

- (ii) convoacă și prezidează ședințele comisiei;
- (iii) prezintă în consiliul de administrație al inspectoratului școlar raportul comisiei privind analiza faptelor pentru care a fost sesizat;
- (iv) distribuie sarcini individuale membrilor comisiei de etică;
- (v) reprezintă inspectoratul școlar în probleme de etică în relația cu alte inspectorate școlare, cu Ministerul Educației și Cercetării ori alte instituții de interes public.

b)secretarul comisiei de etică:

- (i) asigură partea organizatorică a desfășurării activității comisiei;
- (ii) redactează rapoartele, procesele-verbale și ține evidența documentelor comisiei;
- (iii) planifică sesiunile ordinare și stabilește ordinea de zi a acestora;
- (iv) are responsabilitatea arhivei comisiei și a bazei de date a acesteia;
- (v) asigură legătura dintre membrii comisiei.

c)membrii comisiei de etică:

- (i) exercită atribuțiile stabilite de către președintele comisiei;
- (ii) participă la lucrările comisiei.

3. Funcționarea comisiei de etică

La nivelul fiecărui județ/al municipiului București, membrii comisiei de etică se întrunesc lunar, în ședință ordinară, și ori de câte ori este nevoie, în ședințe extraordinare.

Aceste ședințe se consideră a fi statutare în următoarele situații:

- a)ședințele ordinare - dacă sunt prezenți cel puțin 7 dintre cei 9 membri ai comisiei;
- b)ședințele extraordinare - dacă sunt prezenți cel puțin 6 dintre cei 9 membri ai comisiei.

Ședințele comisiei de etică se desfășoară de regulă la sediul inspectoratului școlar. Comisia de etică poate stabili, în funcție de situație, și alt loc de desfășurare a ședințelor sale.

Comisia de etică se reunește în ședințe extraordinare în cel mult 15 zile de la depunerea unei sesizări/reclamații.

În cazul sesizărilor/reclamațiilor urgente, cel puțin un membru al comisiei va trebui să preia cazul în regim de urgență.

Deciziile comisiei de etică, desemnarea membrilor echipei care va examina un caz, aprobarea rapoartelor de caz și a măsurilor ce vor fi întreprinse se adoptă, prin vot, cu cel puțin jumătate plus unu din numărul total al membrilor prezenți, cu condiția respectării prevederilor alin. (1) al art. 13 din ORDINUL 5.550 din 2011. Dacă există egalitate de voturi, votul președintelui este preponderent în adoptarea hotărârilor.

Comisia de etică se poate autosesiza atunci când consideră că o prezentare în mass-media poate induce un climat de suspiciune privind activitatea sau comportamentul unor membri ai personalului din unitățile/instituțiile de învățământ preuniversitar, inspectoratul școlar și casa corpului didactic, care pot leza onoarea instituției.

Evaluarea primară a sesizărilor/reclamațiilor, efectuarea anchetelor și audierilor se realizează de către membrii desemnați din cadrul comisiei.

În cazul în care se apreciază că sesizările/reclamațiile nu au ca obiect eventuale încălcări ale codului de etică, acestea vor fi redirectionate către cei în drept a le analiza și soluționa, conform legii.

Membrii comisiei nu pot fi împiedicați să facă parte din grupurile de investigare, exceptând situația în care se constată un conflict de interese de orice natură.

Comisia județeană de etică va analiza și va stabili dacă faptele imputate reprezintă o abatere de la principiile Codului de etică.

Atunci când comisia consideră că fapta imputată reprezintă o încălcare minoră a codului de etică, se va propune părților concilierea pe cale amiabilă sau, în funcție de caz, comisia va propune o atenționare colegială.

Persoana reclamată este notificată despre primirea sesizării în scopul asigurării posibilității disculparii sale și a evitării unor posibile conflicte de interese.

În procesul-verbal al ședinței de comisie, întocmit de secretarul comisiei, vor fi specificate opiniile membrilor, iar la final procesul-verbal va fi citit și semnat de toți cei prezenți.

Ambele părți pot contesta decizia comisiei în cel mult 15 zile de la înștiințare, la conducerea inspectoratului școlar.

În cazul existenței unor conflicte de interese între părți și unul dintre membrii comisiei, acesta nu va participa la investigarea cazului și la votarea raportului de caz.

Președintele comisiei de etică prezintă consiliului de administrație al inspectoratului școlar și conducerii Consiliului național de etică, anual, un raport cu privire la faptele sesizate și analizate în cadrul comisiei.

În conținutul raportului vor fi prezentate, estimativ, sesizările și reclamațiile considerate și demonstrate ca nefondate, iar pentru cazurile cu implicații minore se va păstra confidențialitatea în privința identității persoanelor implicate.

Vor fi subliniate abaterile înregistrate și măsurile aplicate. De asemenea, vor fi evidențiate persoanele care au avut un comportament corect, exemplar, acționând pentru creșterea prestigiului învățământului preuniversitar din județ/din municipiul București. Acest raport se face public.

Activitatea comisiei județene de etică se desfășoară cu respectarea principiului confidențialității, iar în acest sens se iau următoarele **măsuri**:

1. Discuțiile sunt confidențiale, până la decizia finală.
2. Sesizările sunt examinate într-o modalitate privată și confidențială, pentru a proteja identitatea persoanelor vizate, identitate care nu va fi divulgată până la găsirea unei soluții oficiale. Reputația individuală poate fi atinsă prin inadvertență.
3. Toate documentele aferente fiecărei sesizări se arhivează într-un dosar care are caracter confidențial și se păstrează la sediul inspectoratului școlar cel puțin un an de la data soluționării. La acest dosar vor avea acces numai membrii desemnați ai comisiei și reprezentanții legali ai părților.
4. Dacă pe parcursul derulării procedurilor este necesară dezvăluirea identității reclamantului unor terțe persoane, acest lucru nu se va putea face decât cu acordul scris al acestuia. Dacă acesta refuză, iar din cauza acestui fapt ancheta nu mai poate continua, cazul va fi clasat.
5. Toate documentele înregistrate la comisia de etică au caracter confidențial, cu excepția situației în care părțile sunt de acord să renunțe la confidențialitate.
6. Membrii comisiei de etică semnează un acord privind respectarea confidențialității.
7. În cazul în care se dovedește încălcarea acordului de confidențialitate de către un membru al comisiei de etică acesta va fi exclus din comisie prin decizie a inspectorului școlar general, în urma hotărârii consiliului de administrație al inspectoratului școlar.

În anul 2018, Consiliul național de etică, cu sprijinul comisiilor județene de etică, a sindicatelor și a organizațiilor de părinți a elaborat Codul de etică, cod înaintat spre aprobare ministrului educației.

Așadar, în temeiul art. 98 și 233 din Legea educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, a Legii nr. 477/2004 privind Codul de conduită a personalului contractual din autoritățile și instituțiile publice, în conformitate cu prevederile art. 10 lit. a) din Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului național de etică din învățământul preuniversitar, aprobat prin Ordinul ministrului educației, cercetării, tineretului și sportului nr. 5.550/2011, în baza art. 12 alin. (3) din Hotărârea Guvernului nr. 26/2017 privind organizarea și funcționarea Ministerului Educației Naționale, cu modificările ulterioare, ministrul educației naționale emite ORDINUL nr. 4.831 din 30 august 2018 privind aprobarea Codului-cadru de etică al personalului didactic din învățământul preuniversitar, ordin publicat în Monitorul oficial nr. 844 din 4 octombrie 2018 și care a intrat în vigoare la 04 octombrie 2018.

Codul de etică este un document obligatoriu care completează normativele în vigoare privind activitatea din învățământul preuniversitar și funcționează ca un contract moral între părinți, elevi și personalul din unitățile/instituțiile de învățământ preuniversitar, inspectoratele școlare și casele corpului didactic, contribuind la coeziunea personalului și la formarea unui climat educațional bazat pe cooperare și competiție după reguli corecte.

În baza art. 98 alin. (2) lit. b) din Legea educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, consiliile profesionale ale unităților de învățământ preuniversitar își vor stabili Codul de etică profesională, cu respectarea dispozițiilor Codului-cadru de etică al personalului didactic din învățământul preuniversitar, aprobat prin prezentul ordin, și cu respectarea prevederilor Legii nr. 477/2004 privind Codul de conduită a personalului contractual din autoritățile și instituțiile publice.

Facem mențiunea că prevederile Legii nr. 477/2004 au fost abrogate de articolul 597 din Ordonanța de Urgență nr. 57 din 3 iulie 2019 privind Codul administrativ, act normativ care a preluat o mare parte a normelor de conduită a personalului contractual din autoritățile și instituțiile publice.

Sursa:

1. LEGEA EDUCAȚIEI NAȚIONALE nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare;
2. ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 57 din 3 iulie 2019 privind Codul administrative, cu modificările și completările ulterioare;
3. HOTĂRÂREA nr. 583 din 10 august 2016 privind aprobarea Strategiei naționale anticorupție pe perioada 2016-2020, a seturilor de indicatori de performanță, a riscurilor asociate obiectivelor și măsurilor din strategie și a surselor de verificare, a inventarului măsurilor de transparență instituțională și de prevenire a corupției, a indicatorilor de evaluare, precum și a standardelor de publicare a informațiilor de interes public;
4. HOTĂRÂREA nr. 599 din 2 august 2018 pentru aprobarea Metodologiei standard de evaluare a riscurilor de corupție în cadrul autorităților și instituțiilor publice centrale, împreună cu indicatorii

de estimare a probabilității de materializare a riscurilor de corupție, cu indicatorii de estimare a impactului în situația materializării riscurilor de corupție și formatul registrului riscurilor de corupție, precum și pentru aprobarea Metodologiei de evaluare a incidentelor de integritate în cadrul autorităților și instituțiilor publice centrale, împreună cu formatul raportului anual de evaluare a incidentelor de integritate;

5. ORDINUL nr. 5.550 din 6 octombrie 2011 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Consiliului național de etică din învățământul preuniversitar;
6. ORDINUL nr. 4.831 din 30 august 2018 privind aprobarea Codului-cadru de etică al personalului didactic din învățământul preuniversitar.

Autor: **Ionut NISTOR** - Jurist